

פרוטוקול מס' 265

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים שהתקיימה
ביום ה' ט"ו בשבט תשל"ז - 3.2.77, בשעה 12.30

השתתפו:

חברי הוועדה:

ח. גרוסמן - יו"ר
י. בארי
מ. ידיד

מוזמנים:

ד"ר י. קטן - יו"ר מועצת בתי הספר
לעבודה סוציאלית
ד"ר ל. מילר - משרד הבריאות
ש. נעמן - משרד הבריאות
ד"ר מ. עירן - הסתדרות הפסיכולוגים
ט. שפניץ - משרד המשפטים
ד"ר ארליך - משרד הבריאות
י. אליאסוף - יועץ משפטי לכנסת

מזכירת הוועדה:

ש. כרם

רשמה:

ש. אלטרמן

סדר היום:

חוק הפסיכולוגים, תשל"ו-1976

- 995 -

(ניקוד) קזק 8.2.77

חוק הפסיכולוגים, תשל"ו - 1976 :

היו"ר ח. גרוסמן:
אנחנו מתחילים היום לטפל בחוק הפסיכולוגים.
מר אליסוף הכין לנו נייר עבודה מצוין,
לפיו אנחנו יכולים לראות את כל ההערות וההשגות שהובאו לפנינו, גם בכתב וגם בעל-פה.
נלך סעיף סעיף.

אם חברי הוועדה רוצים להעיר הערות

פרלימטריות - בבקשה.

מ. ידיד:
שמענו בישיבה הראשונה את נציגי ארגון
הפסיכולוגים. א' ביקשתי שימצאו לנו את
התקנון שלהם. האם קיבלנו? ב' האם אנחנו מתכוונים להזמין עוד גורמים

היו"ר ח. גרוסמן:
במידה ויתעורר הצורך במהלך הדיון. כל
הגורמים האפשריים הוזמנו והיו. היום היו
צריכים להופיע נציגים של האוניברסיטה. ד' ר' עירן בא במקומה של ד' ר' אורטל.

אין זה נהוג שבציגים של גוף וולנטרי ילוו
את הדיון ברציפות. זה לא היה נהוג ביחס לשום חוק. ההסתדרות הרפואית היתה מעונינת
ללוות את דיוני הועדה ואנחנו לא איפשרנו לה, כיוון שזה לא מקובל בכנסת.

יחד עם זה, כמובן צריך להיות פסיכולוג
באופן רצוף ומשרד הבריאות קבע את ד' ר' ארליך. משרד הבריאות יכול למנות לצורך
הדיון הזה מטעמו פסיכולוג או שניים. במסגרת זו יכול להיות שיתוף פעולה מהודק יותר
עם הסתדרות הפסיכולוגים.

התקנון שביקשנו לא הגיע.

אני לא בתבקשתי, אבל אני מוכן להביא.

ד' ר' עירן:

כשבוע שעבר שמעתם את נציגי איגוד העובדים
הסוציאליים ואנשים שאני ביקשתי אותם ליצג

ד' ר' קטן:

אותנו.

היו גם נציגים של בית ספר לעבודה סוציאלית?

היו"ר ח. גרוסמן:

כן. אנחנו קיבלנו תאור מסוים של הדברים
שנאמרו על ידם כאן. לכן אני רוצה לסכם
בצורה מאד תמציתית את העמדה שלנו. אני
יודע באיזו מידה היא נלקחה בחשבון.

ד' ר' קטן:

עוד לא התחלנו לדון.

היו"ר ח. גרוסמן:

ד' ר' קטן:
אני מייצג גוף שמורכב מחמישה מוסדות
שעוסקים בחינוך לעבודה סוציאלית בארץ
בארבע אוניברסיטאות: ירושלים, תל-אביב, חיפה ובר-אילן, והמכון להכשרת עובדים
סוציאליים של משרד הסעד. אנחנו עברנו על הצעת החוק הזאת. הדיעה האחידה של כל חברי
המועצה היתה, שהחוק בצורה כפי שהוא מנוסח פוגע בצורה קשה במעמד העבודה הסוציאלית.

אני אתייחס פה לשתיים-שלוש נקודות. אם מדובר

על הקמת מועצה ואם מדובר על הרשעות - אנחנו רואים את הדברים בחיוב. אבל הבעיה
העיקרית שאנחנו רואים כאן היא בכך שההגדרה של עיסוק בפסיכולוגיה כפי שמוגדר
בחוק - "עיסוק מקצועי כמשלח יד באבחון ובהערכה של עניינים ובעיות בתחום הנפשי"
השכלי וההתנהגותי וכן טיפול, שיקום, ייעוץ והדרכה לגבי עניינים ובעיות כאמור " -
מקיפה חלק נכבד מהדברים שעושים עובדים סוציאליים. דרך אגב, זכרים המוגדרים בחוקים

ובתקנות. מה עושה קצין מבחן? חלק נכבד מהדברים האלה עושה קצין המבחן. מה עושה קצין
סעד?

בשבוע שעבר אושר חוק ההפלות. בוועדה יושבים
שני רופאים ועובדת סוציאלית. (הנ"ר ח. גרוסמן: זה "באשמתנו".) העובדת הסוציאלית
מייצגת את ההיבטים החברתיים, ההתנהגותיים והנפשיים שקיימים בהקשר הזה. ייראה כמזר
שחוק אחד, חוק הפסיכולוגים יסתור מערכת של חוקים אחרים. אותם חוקים ואותן תקנות
מטילים או מאפשרים או מסמיכים עובד סוציאלי לעסוק באותם דברים שעל פי החוק הזה
מוגדרים כתפקידיהם של הפסיכולוגים.

לפי החוק הזה אדם אחר שאינו מורשה לעסוק
בדברים האלה הוא חייב בדין. ז"א - לאנשים אחרים אסור לעסוק בדברים האלה על פי החוק,
אלא אם כן המשפטנים אומרים לי שאני טועה. יש פה תרתי דסתרי"א זה לא הולם חוקים
אחרים. ב) זה לא הולם בנהג מקובל. מבחינה עבודה סוציאלית זו גזירה שהציבור לא יוכל
לעמוד בה, היא לא ריאלית.

פה אני מתיחס לדברי הסבר בסעיף 2: "אולם
פעולה פסיכולוגית שאדם מבצע באקראי אגב עיסוק במקצוע שלו (למשל מחנך, רופא, עובד
סוציאלי) לא יראו בה עיסוק פסיכולוגיה במובן ייחוד המקצוע. על פי החוק הזה עיסוקם
של העובדים הסוציאליים בתחומים האלה נחשב כעיסוק של אקראי. אני חייב לומר שהדבר
לא יכול להתקבל על דעתם של העובדים הסוציאליים. גם אנחנו שמייצגים את המוסדות
שמכשירים אנשים לעסוק במקצוע הזה, גם את הארגון הפרופסיונלי של העובדים הסוציאליים.

אני חייב לומר שכאן קיימת בעיה, בעיה שטרם
נפתרה בשדה. מבחינה זו שהיום קיימת בכמה תחומים חפיפה מסוימת בין מה שעושה מקצוע
אחד לבין מה שעושים בעלי מקצוע אחרים. לא הייתי מציע שחוק יפתור את הבעיה הזאת.
אני לא חושב שחוק יכול לפתור את הבעיה הזאת. זו בעיה לדיון עיוני.

אלה ההערות שלי. מכאן משתמע הרבה דברים,
כי זו הערה עקרונית. דרך אגב, אנחנו נתנו את החוק הזה לעיונם של משפטנים. הם
הבינו את החוק במשמעות כפי שאני הצגתי אותה. באופן עקרוני זה מונע מעובדים
סוציאליים לעסוק בשורה שלמה של דברים שהם עושים. זה לא מוצדק, זה סותר חוקים
אחרים.

הנ"ר ח. גרוסמן:
את הטענה הזאת אנחנו שמענו. הבעיה כבר
עוד יותר רחבה מאשר העובדים הסוציאליים
מעלים. יש פה גם נגיעה בעבודה חינוכית מיוחדת, בחינוך מיוחד. אנחנו ניתן את הדעת.
בלי שום ספק אנחנו מבינים את הבעיה.

ד"ר עירן:
אפשר להתייחס לדברים שנשמעו?

הנ"ר ח. גרוסמן:
לא יתכן שבכל ישיבה יבוא נציג אחר של גוף
ויעלה אותם טיעונים בנוכחותנו.

ד"ר עירן:
אני רוצה להוסיף טיעונים.

הנ"ר ח. גרוסמן:
את כל הטיעונים שמענו מד"ר קטן שמענו
בישיבה קודמת. ד"ר קטן מייצג את המועצה
של כל בתי הספר לעבודה סוציאלית.

אנחנו עוברים לדיון. פרק א': הוראות כלליות.
1. בחוק זה - "מועצה" ... "מנהל" ... לייש הערה ביחס לסגנון. אין סגן למנהל הכללי.

י. אליאסוף:
זה חוק ששר הבריאות ממונה על ביצועו. זה לא
חוק ראשון שמסדיר בעיות של העסקה בתחום זה.
בפקודת הרופאים ופקודת רופאי השיניים יש גם הגדרה של המנהל, המנהל הכללי של משרד
הבריאות, לרבות מי שנהו וכל... אותה הגדרה מופיעה בפקודת רופאי השיניים - מדוע לא
לאמץ את ההגדרה הזאת?

ש. נעמן:
לא נתנגד. אם ירצה להעביר לאיש - זה יהיה פסיכיאטר או פסיכולוג. לא פעם היתה לי הזדמנות להגיד כאן שאנחנו שואפים לצורה מסוימת אחידה. זו הערה גכונה ואנחנו מקבלים אותה.

י. אליאסוף:
אני מציע שזה עוד יישקל בין משרד הבריאות ומשרד המשפטים. כל ההערות מתיחסות להגדרה של עיסוק בפסיכולוגיה. אני לא מציע להיכנס להגדרה של עיסוק בפסיכולוגיה. מתנהלים מגעים בין משרד המשפטים ומשרד הבריאות והוצעו נוסחים שאולי אל בשלים. אני לא מציע להחליט עכשיו על הניסוח של ההגדרה היסודית על עיסוק בפסיכולוגיה אלא לעבור הלאה. צריך למצוא את הניסוח הנכון כדי לפתור את הבעיה.

היו"ר ח. גרוסמן:
כדי לא לפגוע בעבודה סוציאלית, בחינוך מיוחד.

י. אליאסוף:
יש גם אחיות ויש גרפולוגים.
ד"ר עירן:
אם נדון על זה בזמן יותר מאוחר, אני מבקש להתייחס גם לחוקים של מדינות אחרות שהתלבטו באותה בעיה.

היו"ר ח. גרוסמן:
יש לך נתונים?

יש לי.

היו"ר ח. גרוסמן:
אין הגדרה של ארגון הבריאות העולמי?
ד"ר עירן:
אין. יש בידי חוקים של מדינת קליפורניה ומחוז קולומביה (מצטט)

היו"ר ח. גרוסמן:
הם משתמשים במונח בשירות פסיכולוגי. מהזה?
ד"ר עירן:
כל הדברים פורטו כדי שלא תהיה אי הבנה.

ש. נעמן:
ההגדרות האלה היו נגד עינינו. לקחנו את התמצית הכדללת שמכסה.

היו"ר ח. גרוסמן:
יש שם תוספת. התוספת עונה על הבעיה שד"ר קטן העלה, של העובדים הסוציאליים. שם נאמר מלכתחילה שאין זה מנוע.

ייחוד העיסוק 2. (א) לא יעסוק אדם בפסיכולוגיה אלא אם הוא פסיכולוג רשום בפנקס הפסיכולוגים לפי חוק זה ובהתאם לרישומו, או על פי היתר לפי סעיף 16 ובהתאם לתנאיו. (ב) לא יראו כעיסוק בפסיכולוגיה פעולה בתחום זה שנעשתה באקראי בידי אדם אגב עיסוק במקצועו כדין.

י. אליאסוף:
זה שייך להגדרה של עיסוק. נשאר את זה.
היו"ר ח. גרוסמן:
(ג) בעל תואר "בוגר" בפסיכולוגיה רשאי לעסוק בפסיכולוגיה בפיקוחו או בהדרכתו של פסיכולוג רשום במקום עבודה שהכירה בו המועצה, לענין הוראה זו דין עיסוק בצבא הגנה לישראל כדין עיסוק במקום עבודה מוכר.

חבר-הכנסת לין מציע למחוק את סעיף 2^ג ולא לאפשר לבעל תואר "בוגר" לעסוק בפסיכולוגיה. הסתדרות הפסיכולוגים מציעה להוסיף בסעיף 2^ג) כי בעל תואר בוגר רשאי לעסוק בפסיכולוגיה רק אם הוא לומד לתואר שני או שלישי בפסיכולוגיה או אם הוא משרת בצה"ל.

י. אליאסוף:

לפי סעיף 11 של הצעת החוק מי שזכאי להיות מוכר כפסיכולוג צריך להיות בעל תואר מוסמך או לואר גבוה, או תואר בפסיכולוגיה שניתן בחו"ל והוכר, או מישהו ותיק בארץ. בעל תואר בוגר לא מספיק. בסעיף ג' מוצע חריג לענין בוגר, על ידי כך שמרשים לו לעסוק בפסיכולוגיה.

ד"ר עירן:

לפי התיקון שלנו זה מוגבל בזמן שהוא לומד.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני נוטה לקבל את ההערה של הסתדרות הפסיכולוגים.

ש. נעמן:

אני רוצה להרהר על כך. האם זה לא מצמצם מדי? אנחנו יודעים שבוגרים יש רבים. מקומות לתואר שני יש מעטים. נראה שפה עשוי להיווצר מעמד שאנשים יולכו שולל. אנשים ילמדו ל"בוגר ואחר-כך הדלתות והעיסוקים יהיו סגורים בפניהם.

מ. ידיד:

אני רוצה לקבל הסבר. פה ישנה הבחנה, אם הוא נמצא בצהל - מותר לו לעשות עבודה. צהל זה מוסד מוכר מבלי שיכירו בו באופן מיוחד.

י. אליאסוף:

מ. ידיד:

מה ההבדל בין צהל ומוסד אחר? אם הוא ממשיך לתואר שני ושלישי או משרת בצהל? אם הוא משרת

בצהל, הוא לא ממשיך לתואר שני ושלישי?

ד"ר מילר:

בנושא של בוגר פיקוח מוסד מוכר הנהגנו את את ההסדר הזה בצורה כלתי פורמלית במשך שנים. השיטה הוכיחה את עצמה. היתה פה גם הדרישה שאיש יירשם לתואר שני. הדגשתי היא שהשיטה הוכיחה את עצמה לגבי הקידום של הפסיכולוגים לקראת התואר השני, בפיקוח מתקבל על הדעת לגבי הצבא - ההערה באה מהצבא. אני מבין שהנימוקים של הצבא איתו. אני מציע שהוועדה תשמע את הצבא בנדון. הצבא קולט הרבה מהמורים-פסיכולוגים, מפאת עומס העבודה. יתכן שאפשר להתייעץ בנדון ולהציע שגם הצבא ידאג לכך שהפיקוח יהיה שלם והאיש יירשם. אני לא הייתי לוקח על עצמי, אבל המכתב בא מהצבא עצמו.

היו"ר ח. גרוסמן:

מה ביחס להערות של מר נעמן, שלא תמיד מי שגמר ב.א.י בפסיכולוגיה יכול להיכנס ללשמוד

תואר שני. מה יעשה איש כזה?

ד"ר מילר:

הנסיון עמד לנו, לפסיכולוגים עצמם. היות והדרישה להירשם באוניברסיטאות שהן בעלות מעמד, מספר האנשים שנורשמים לתואר שני הוא מועט.

היו"ר ח. גרוסמן:

אז מה יעשו כל הבוגרים? יעבדו תחת פיקוח?

ד"ר מילר:

מדובר על רישום לתואר שני ופיקוח מוסד מוכר. מספר הבוגרים הוא גדול, הם אינם בשלים. למצוא מקום בפיקוח גם בעתיד לא תהיה בעיה. אני לא שמעתי על בוגר שרשם ולא נתקבל.

היו"ר ח. גרוסמן:

האם צריך לחייב גורר כתנאי לקבלתו לעבודה שיירשם?

ש. נעמן:

ניסיתי לעזור למישהי, פסיכולוגית שעבדה במשרד הבריאות עם עבודה עצמאית. היא ניסתה

להתקבל לתואר שני ולא קיבלו אותה, למרות שהיו לה ציונים גבוהים. הדרישות גבוהות מאד.

מ. ידיד:

אני למעשה נוטה לסעיף כפי שמנוסח כאן. אבל אני בכל זאת רוצה לשאול את השאלה הזאת:

כמה זמן יתנו לבוגר בפיקוח לעסוק בפסיכולוגיה? יתכן שההגבלה תחייב אותו להיות

רשום לתואר שני ושלישי. ניתנת אפשרות לבוגר לעבוד בפיקוח ובהזרחה של פסיכולוג מוכר, עם תקופת הגבלת זמן.

י. אליאסוף:

בניח שלא ברשם, מה אז?

מ. ידיד:

ילך ויירשם.

ה"ר ח. גרוסמן¹

לא ניתן להיות סטודנט נצחי.

ד"ר ארליך:

החוק לא בא לצלם מצב קיים, אלא כדי להעלות סטנדרטים, לקבוע סטנדרטים שהם ישקמו רמה מקצועית ויעזרו לנו. לפי הוראות התקשיר פסיכולוג בעל תואר בוגר יכול לעבוד תחת פיקוח לתקופה מוגבלת של שלוש שנים. אחרי שלוש שנים למעשה צריך לפטר אותו.

מבחינת המציאות (בשסח¹) אבחנו רוצים לאפשר

לאנשים התמחויות, דבר שהוא בניצנים ראשונים. אנשים ממשיכים לתואר שני כדי לרכוש את ההתמחות. לא היינו רוצים לא לאפשר לאנשים לעשות זאת. מצד שני, לא היינו רוצים לתת להם להיות סטודנטים נצחיים או לנדוד ממקום עבודה אחד לשני.

הדרישה של הסתדרות הפסיכולוגים נראית לי.

זו פשרה טובה במובן זה. זה לפחות כופה על האדם להמשיך בלימודים. זה מוציא את האנשים שאינם ממשיכים ויש הרבה ספקות לגבי עבודתם המקצועית. יש יוצאים מהכלל מבחינת ותק. הם ייכנסו תחת הסעיף הותק שנכלל כאן. לגבי אנשים אחרים הדרישה צריכה להיות הרשמה לתואר שני.

ד"ר עירן:

בשנת 1958 כאשר נוסדה הסתדרות הפסיכולוגים

אנחנו עמדנו על תואר א.א.א. כמינימום. מאז זה קיים. אם ניתן לאנשים להיכנס לעבודה כבוגרים וכאלה שלא יכולים להירשם לאוניברסיטה ימשיכו, אנחנו יוצרים לעצמנו בעיה לזמן ארוך. אלה יתחילו ללחוץ להכרתם. א.א.א. המינימום לעבודה בלי פיקוח. מוכרחים להגביל למספר שנים. לזה עונה התקשיר. כל זמן שאדם לומד הוא יכול להישאר בעבודה. האוניברסיטאות היום מגבילות את זמן הלימודים. אי אפשר להיות סטודנט נצחי.

עוד הערה: לי ידוע על מצב אחר. הלחץ להיכנס

לאוניברסיטאות הוא גדול בגלל הסיבה שאני אמרתי. אדם בתואר ראשון לא יכול להיות בעל מקצוע ועל כן כולם רוצים להמשיך. יש דרישות מינימליות פורמליות. המחלקות בפסיכולוגיה בוחרות את האנשים, בוחרים בערך 50% מתוך בוגרי ב.א.א.

על כן החוק צריך לדאוג שאלה שלא מסוגלים

להמשיך ללמוד וגם אולי לא רוצים להמשיך ללמוד - אסור להם להיות פסיכולוגים. על כן זה צריך להיות מוגבל מאד.

י. אליאסוף:

זה מעורר קושי מסוים מבחינת התינוך הגבוה. מי שלומד בבית ספר לרפואה אינו לומד לקראת

שני תוארים אלא רק לקראת תואר אחד. אותו דבר לגבי רופא שיניים. מי שלומד משפטים לומד לקראת תואר נוסף. אחרי זמן הנהיגו תואר בוגר במשפטים, אבל את הכושר להיכנס לעבוד נתנו לבוגר ולא למוסמך. אם כך תישאל השאלה, מדוע מנהיגים תואר של בוגר, אם מגבילים אותו לעבוד בפיקוח ובזמן? אולי זה הפתרון לכל העניין.

דבר שני אלטרנטיבי: האם בעיסוק בפסיכולוגיה

אי אפשר ליצור שתי רמות של עיסוקים, עיסוק אחד שיתאים לבוגר בלי פיקוח, עיסוק שני שיתאים למוסמך. אולי בכך אפשר לפתור. יש איבחון, יש טיפול, יש הערכה ויש ייעוץ - אולי הבוגר יוכל לעשות חלק מהדברים?

ה"ר ח. גרוסמן¹

מר אליאסוף מעלה רעיון שמי שהוא בוגר בפסיכולוגיה ואיננו יכול להמשיך ללמוד, הוא

יכול להיות קצין מבחן.

הוא יכול.

ד"ר קטן:

אבל את הרישום כפסיכולוג הוא לא יכול לקבל.

ד"ר עירן:

כפי שהציע חבר-הכנסת ידיד, נאמר שהוא יכול במשך שלש שנים כבוגר לעבוד תחת פיקוחו של מוסמך ובמקום מוכר. לאחר מכן הוא יכול להמשיך רק בתנאי שהוא לומד לתואר א.מ.איי.

היו"ר ח. גרוסמן:

זה הפסד של שלש שנים.

ד"ר עירן:

רק 50% מקבלים. ניתן לו עוד שנס. הוא לא מוכרח לעבוד שלש שנים. ההפסד שלו. אם הוא עובד, הוא מפסיד. אנחנו לא אומרים לו לעשות כן, אנחנו רק מאפשרים לו לעבוד. זה הפתרון המתקבל על הדעת.

היו"ר ח. גרוסמן:

הגבול באוניברסיטאות הוא שש שנים. מבחינה פורמלית האוניברסיטה נותנת הרשאה לאדם תוך

ד"ר קטן:

פרק זמן של שש שנים לגמור תואר.

אם ננסה כך, זה מתקבל על הדעת. אנחנו לא נעשה גיליוטינה, אבל גם נאמר שהמקצוע הזה צריך להיות ברמה. במידה ששמעתי, בארצות הברית יש הרבה יותר קשיים מאשר אצלנו כדי להירשם בפיקוס הפסיכולוגים.

היו"ר ח. גרוסמן:

חלק מהמדינות דורשות פי.איצ' די.

ד"ר עירן:

התואר בוגר הוא תואר מוכר בישראל. יש מערכת שמאפשרת הכרה בתמורות של מוסמך

י. אליאסוף:

של מי שלמד בחו"ל. צריכה להיות מערכת שתכיר בתואר בוגר.

בארצות הברית בוגר הוא הרבה פחות מאשר אצלנו. לומדים מעט מאד פסיכולוגיה. אי אפשר להסתבך

ד"ר עירן:

עם זה.

מה קורה עם אדם שבא עם תואר בוגר?

י. אליאסוף:

אם הוא בא מארצות הברית - בוודאי לא. לגבי אירופה - אולי כן.

ד"ר עירן:

ביחס לצהל - יש להזמין נציג צהל.

היו"ר ח. גרוסמן:

בסעיף 18ג) יש שני תנאים: הוא יכול לעסוק בפסיכולוגיה במקום עבודה מוכר על ידי המועצה, תחת פיקוחו של מוסמך. הסייג השני - לגבי צהל.

י. אליאסוף:

שאלנו ואמרו לנו שהאנשים בצבא עובדים תחת פיקוח.

י. בארי:

אנחנו יכולים לשאול אותם ולקבל תשובה מוסמכת. אם לא, הם יצטרכו לנהוג כך.

היו"ר ח. גרוסמן:

אם זה קיים, זה מניח את הדעת והחוק עונה. אם לא ויש להם מחסור בכח אדם - יש בעיה.

מ. ידיד:

לא צריך להעמיד אותם בפני בעיה.

מי ממונה?

היו"ר ח. גרוסמן:

- ד"ר עירן: סא"ל רון לוי.
- היו"ר ח. גרוסמן: סעיף 3. "לא יטפל פסיכולוג במתן תרופה או הלם חשמלי." הסתקרות הפסיכולוגים מציעה להחליף את המונח "הלם חשמלי" במונח "נזע חשמלי". ד"ר עזי ברק מציע להבהיר כי האיסור בסעיף זה מתיחס לטיפול בבני אדם בלבד.
- ד"ר ארליך: בדמה לי שזו נקודה מענינת. יש פסיכולוגים שמשתמשים במעבדה הן בהלם והן במתן חומרים כימיים לחיות.
- היו"ר ח. גרוסמן: יכול להיות שיש חוק להגנת בעלי חיים. זה לא שייך הנה.
- ד"ר קטן: השאלה אם אגודת צער בעלי חיים תוכל להסתמך על הסעיף הזה למנוע מהפסיכולוגים. אפשר לכתוב: לא יטפל פסיכולוג באדם.
- היו"ר ח. גרוסמן: זה לא ענין של המחוקק.
- ד"ר עירן: העובדה נכונה. הפסיכולוגים עוסקים במעכדות.
- י. אליאסוף: מבחינת המינוח מה פירוש לא יטפל פסיכולוג במתן תרופה?
- ד"ר ארליך: על ידי.
- י. אליאסוף: הכוונה לא יתן תרופה ולא יעלה שוק."
- היו"ר ח. גרוסמן: לא יטפל פסיכולוג על ידי מתן תרופות או על ידי הלם חשמלי.
- ד"ר מילר: מתן תרופה בצורה כל שהיא, זו זכותו של רופא.
- י. אליאסוף: מה זו תרופה?
- ש. נעמן: הכוונה היתה טיפול על ידי מתן תרופה.
- י. בארי: במסגרת טיפולו לא יתן פסיכולוג תרופה.
- ש. נעמן: הכוונה שלא יעסוק ברפואה.
- ד"ר מילר: הכוונה שלא ישתמש ב"מדיקל אקט" - מתן תרופה ומתן נזע חשמלי. החוק של התעסקות ברפואה מונע מכל אדם שאיננו רופא להשתמש במדיקל אקט.
- י. בארי: אם איננו רופא, בלאו הכי אסור לו.
- ד"ר מילר: יש פה חריג. היום רק רופא יכול לטפל, בלי להגדיר מה זה טיפול. זאת רק בית המשפט קובע.
- י. אליאסוף: מה רופא מוסמך לעשות? הוא מוסמך לבדוק, לאבחן ולתת מירשם.
- ד"ר מילר: עד כמה שאני זוכר, בחוק המנדטורי ובחוק שלנו לא נזכר מה זה מדיקל אקט. שימוש בסטוסקופ זה מדיקל אקט. בחרו שני מדיקל-אקט^{ים} שהם קשורים לטיפול נפשי באדם.

היו"ר ח. גרוסמן: הכוונה היא שרופא לא ייהפך לפסיכיאטר. אולי הניסוח לא כל כך טוב. יש טיפול פסיכיאטרי ויש טיפול פסיכולוגי ופה צריכה להיות הבחנה.

י. בארי: אפשרות אחת - למחוק בכלל את הסעיף. הואיל ופקודת הרופאים אינה מתירה למי שאינו רופא לנקוט בצעדים מסוימים, אנחנו סומכים על כך. או שאנחנו אומרים: במסגרת טיפול לא יתן פסיכולוג תרופות או שימוש בהלם חשמלי.

ש. נעמן: חששנו שפה יהיה שטוש גבולין, שפסיכולוג ירשה לעצמו לעבור את הגבול. שאלנו את האקדמיה איך נקרא האדם שהפסיכולוג מטפל בו, האם הוא חולה או לקוח. לא קיבלנו תשובה מספקת, לכן נתנו תיאור. אבל אנחנו רוצים איסור מפורש.

היו"ר ח. גרוסמן: אני מקבלת את הניסוח של חבר-הכנסת בארי. תבדקו.

ש. נעמן: נשאר את זה לנסח של משרד המשפטים.

י. בארי: אנחנו מקבלים את ענין הנזח? אני מציע שלא.

ד"ר עירן: זה מונח של האקדמיה.

ד"ר מילר: השימוש במונח הלם מקובל בכל הארץ.

י. אליאסוף: יש חוק האקדמיה הקובע במפורש, שאם האקדמיה קובעת מינוח עברי והיא מפרסמת ב"רשומות", אז כל מוסדות המדינה חייבים לדעת ולהשתמש.

היו"ר ח. גרוסמן: 4. "לא ישתמש אדם בתואר "פסיכולוג"... (מצטטת)

ד"ר ארליך: מישהו מפרסם בעיתון שהוא פרפסיכולוג - האם הסעיף הזה מונע?

היו"ר ח. גרוסמן: אני חושבת שכן.

י. אליאסוף: אם פרפסיכולוג יענה על ההגדרה של העיסוק?

ד"ר ארליך: יש הגדרה של פרפסיכולוג. אבל האדם שמפרסם מודעות איננו עונה לה.

ד"ר מילר: אני מציע שבית המשפט יחליט אם פרפסיכולוגיה חופפת.

היו"ר ח. גרוסמן: אתם החלטתם לגבי פרפסיכולוגיה?

ד"ר עירן: צריך להזהר מכל אפשרות של רמז, כל רמז שיכול לרמוז שהוא עוסק בדברים כגון אלה. לכן כל פרפסיכולוג צריך להיכלל.

מ. ידיד: דיברנו על בוגר, זה לא שייך לו?

היו"ר ח. גרוסמן: ודאי. הוא לא פסיכולוג, הוא לא רשום בפינקס.

סעיף 5: "שר הבריאות רשאי, לאחר התייעצות במועצה, לקבוע בתקנות פרטים שפסיכולוג...". מה כוונתו של הסעיף הזה?

כמו רופאים. איסור פרסומת קיים לגבי כל
המקצועות הרפואיים.

י. אליאסוף:

6.(א) "מידע על אדם שהגיע לפסיכולוג מעיסוקו
המקצועי או בעקבותיו חובה עליו לשמרו בסוד,

היו"ר ח. גרוסמן:

ואינו רשאי לגלותו אלא באחת מנסיבות אלה...

לגבי 6.(ג)(2) - "טיפול": יתכן שנצטרך
להשאיר לאחר שנגמור את ההגדרה של עיסוק

מ. ידיד:

בפסיכולוגיה.

זה בא לצורך ספציפי של סעיף (1).

י. אליאסוף:

חבר-הכנסת לין מעלה בעיני ילדים בבתי
הספר. להבטיח חובת שמירת סודיות מירבית

היו"ר ח. גרוסמן:

על מצבם הנפשי של ילדים בבתי ספר. ד"ר פלק מציע למחוק סעיף 6(א)(2), בנימוק
שפסיכולוג שנתגלה לו במשך טיפולו שאדם ביצע עבירה פלילית לא יכול לשמור סוד
מקצועי זה.

עבירה על סעיף 6 דינה מאסר 6 חודשים או
קנס אלפיים לירות. מי שמגלה עובר עבירה

י. אליאסוף:

פלילית. "מידע" - לרבות תעודה המכילה ידיעה. מידע יכול להיות גם בעל-פה וגם בכתב.

מה זה "טיפול"? טיפול בידי אדם מוסמך לכך.

הפסיכולוג רשאי לגלות את המידע, אם הוא רוצה למסור מידע לעובד סוציאלי או מורה.
על ידי כך הוא איננו עובר עבירה.

לטובתו של האדם.

ש. נעמן:

חבר-הכנסת לין מבקש להבטיח שהמורה ישמור
את המידע לעצמו. אם זה יירשם במסמכים

י. אליאסוף:

של בית הספר, זה יעבור הלאה כל החיים.

בעיקר מודבר בתהליכים בפני בית משפט.

כאשר פסיכולוג נקרא להעיד והוא צריך למסור מידע. בסעיף 50 של פקודת-הראיות ישנה
הוראה מיוחדת בקשר לעדות של פסיכולוג בבית משפט (מצטט). שר הבריאות התקין את
התקנה וקבע מיהו פסיכולוג מומחה לענין סעיף זה.

סעיף 50 חל על כל טריבונל, לא רק בית-
משפט.

טניה שפניץ:

יכול שוטר לבוא לפסיכולוג ולבקש ממנו
לגלות מידע, או שהוא צריך צו של בית

היו"ר ח. גרוסמן:

משפט?

לגבי הליך שנעשה בבית המשפט ישנה הוראה
של סעיף 50. שם בית המשפט מחליט אם כן

י. אליאסוף:

צריך לגלות או לא. לגבי חקירה במשטרה אינני בטוח שהוא יכול לסרב, אבל אני מציע
שנבדוק.

סעיף 50 חל על כל ושות, גוף או אדם
המוסמכים על פי דין לגבות עדות.

טניה שפניץ:

לא יגלה לפני קביעת בית משפט.

ד"ר מילר:

לא יכול להיות שמי שעוסק בחקירה יפנה
לפסיכולוג ויבקש מידע.

הוא לא יצליח.

הוא לא ימסור לו.

זה מתייחס אך ורק כאשר מדובר בהתדינות בין
צדדים. יש תביעה למזונות ולגירושין, בא
פסיכולוג ואומר: אני קשור על ידי האתיקה המקצועית ולא אוכל לגלות הצד של האשה
או הבעל יטען: אני מותר על החסיון ואז מותר לרופא לגלות. אם האדם הנוגע בדבר
מתנגד, נסגרות דלתות בית המשפט והרופא שומע אם זה דרוש למען הצדק או לא.

איננו מדברים על בית המשפט, אלא על שוטר-חוקר
זה סעיף מרחיק לכת שלא נתנו עליו מספיק
את הדעת.

אותו עובד טוציאלי או מורה שקיבל את המידע
גם עליו חלים הסייגים.

סעיף 6.(א)(3): כיצד ניתנת ההסכמה?

לא כתוב.

פה עלולים להיווצר סיבוכים.

מי שעובר על סעיף 6 עובר עבירה פלילית.

בית המשפט ישתכנע אם הורשה לו או לא.

היום נהוג לגבי פסיכיאטריה ורפואה על ויתור
על סודיות. למשל, עד מופיע במכון ומותר
על הסודיות. יש מאות ואלפים של מקרים שזה נעשה בכתב.

השאלה מה רוצים. אדם בא ומבקש טיפול. אחר
כך הפסיכולוג רוצה למסור אינפורמציה. האם

אותו אדם צריך לחתום לו שהוא מסכים לשמור על סודיות?

הרשות של הרופא למסור מידע אינה מעוגנת
בחוק. הוא צריך לקבל ויתור על סודיות בכתב.

יש סעיף בחוק הפלילי 387.

על מנת שלא יהיו פקפוקים: אם אדם הסכים,
צריכה להיות הסכמה בכתב.

אם דמיזע דרוש לדעתו של הפסיכולוג - זה
דבר אחד. הסכמה של אדם צריכה להיות בחתימתו.

המניע היה לגבי ילדים בבית ספר. יש פה
ענין המוני.

יש שלש אפשרויות, האחת לא תלויה בשניה.

הוא מוסר למורה, המורה חייב לשמור בסוד.

היו"ר ח. גרוסמן:

ד"ר מילר:

י. בארי:

ש. נעמן:

היו"ר ח. גרוסמן:

ש. נעמן:

י. אליאסוף:

י. בארי:

י. אליאסוף:

י. בארי:

י. אליאסוף:

ד"ר מילר:

י. אליאסוף:

ד"ר מילר:

טנה שפניץ:

מ. ירד:

היו"ר ח. גרוסמן:

אחר-כך הוא יאמר: אני בכלל לא הסכמתי.

ד"ר מילר:

ש. נעמן:

היו"ר ח. גרוסמן:

ד"ר עירן: מנהל מבקש חוות דעת של פסיכולוג על עובד. האם רשאי המנהל למסור את חוות הדעת למנהל העבודה? האם דבר זה חל על בדיקות רפואיות בצבא?

י. בארי: מה לגבי אדם הרוצה להתקבל לעבודה?

י. אליאסוף: מכללה. ברור, כאשר מעביד שולח אדם לבדיקה הוא מגלה את המידע הזה.

ד"ר ארליך: זו באמת שאלה מעניינת, שהרבה התחבטו בה בארצות הברית. שם הדברים נעשים באופן המוני ודי מקובל. בכל השאלה של חדירה לתחום הפרט היה רצוי לדרוש הסכמה בכתב מהאדם. זה עושה את הדברים הרבה יותר ברורים, גם מבחינה פרקטית וגם מבחינה חוקית. לגבי חייל - איבני יודע לאן הולכות באמת הבדיקות. אני יודע שזה הולך לתיק רפואי של החייל. עד כמה שאני מבין, אם מישור רוצה פרטים, בין גופניים ובין נפשיים - הוא צריך לחתום.

י. אליאסוף: השאלה אם על ידי חתימה על ויתור על סודיות משיגים את המטרה.

ד"ר ארליך: אם זה נוגע לעניינים של איבחון והערכה, הפסיכולוג עושה זאת לעתים קרובות על מנת לעבור הערכה.

היו"ר ח. גרוסמן: מבחנים פסיכוסטניים הם גם כן בדיקות פסיכולוגיות, עושים אותן באופן המוני. כאשר אדם בא לבד אל פסיכולוג ורוצה ממנו עצה באופן פרטי, הפסיכולוג יחתיים אותו על הסכמה, על ויתור.

מ. ידיד: 1 ו-2 עונה על כל הגעיות. אם לא הסכמה בכתב, אז צריך לוותר על כל הסעיף.

היו"ר ח. גרוסמן: אדם רוצה לקבל עבודה ועבר מבחן פסיכוסטני, הוא רוצה לשים את התוצאות על השולחן לפני המעביד. אני מציע בכתב.

היו"ר ח. גרוסמן: ודאי שבכתב.

ד"ר מילר: אני הייתי שותף לקביעה של א(1). הבינותי את הצורך ההמוני, על מנת להעביר את המידע הלאה לגבי בית ספר ונוער. השאלה שלי לפסיכולוגים ולעצמנו: לגבי מבוגר גילוי מידע הדרוש לשם סיפול בלקוחו - זה לא תופס לגבי הרופא. הרופא לא יוכל למסור מידע על מבוגר. הסוד של לקוחו. יש לי ספק לגבי א(1) מטיבה זו.

היו"ר ח. גרוסמן: נניח שאדם בא לרופא והרופא מגלה אצל האיש משהו שהוא חושב שהמשפחה רציחה לדעת - הוא לא יוכל למסור?

ד"ר מילר: מסירת מידע לקרובים של האדם מוגנת. הסודיות הרפואית לא מרשה לי למסור אלא

הלאה בויתור של סודיות.

הערה שניה. כאשר ניסחנו את החוק לפני ארבע-
חמש שנים היו דיונים רבים על שחרור הרופא שמגיע אליו מידע שדורש מסירה הלאה להגנת
הציבור, כגון נשק חם. שם אנחנו נוטים לקבל פשרה שהרופא משוחרר אם לפי שיקולו אדם
יכול להיות סכנה ציבורית בנהיגה ועוד. אם פסיכולוג ידע שהאיש מהווה לפי דעתו סכנה
לציבור, הוא צריך להעביר מידע.

טנה שפניץ: נכניס את הפסיכולוג לחוק התחבורה או כלי נשק.

היו"ר ח. גרוסמן: בסעיף (1) אנחנו דואגים ללקוח, לאיש המטופל.

אם זה לטובתו שעוד מישהו ידע על זה - העובד
הסוציאלי או המורה, אני חושבת שזה בכל-זאת סביר.

י. אליאסוף: נניח שבית ספר שולח ילד לפסיכולוג. הילד
לקוח של הפסיכולוג?

ש. נעמן: יש ויכוח בין משרד החינוך בשאלה הזאת: האם
מוותר לעובד הסוציאלי או לפסיכולוג לגלות
לרופא את הסודות של הילד שבטיפולו, אחות בית הספר למורים. יש לפעמים שההורים מתנגדים.
אבל בכל זאת זה לטובתו של הילד, כדי שהמורה תדע.

לפעמים כאשר אפילו זה לטובתו של האדם, הוא
לא מסכים. כאן אומרים: החוק יתן הסיון לפסיכולוג, אם השיקול המקצועי יחייב אותו.

י. אליאסוף: בא לקוח לפסיכולוג והפסיכולוג חושב שעובד
סוציאלי צריך לטפל בו. סעיף (1) מאפשר לו
להגיד לעובד הסוציאלי: אני מצאתי א, ב, ג. זה בדיוק תפור לפי הדוגמא שאתה נתת.
אני נותן דוגמא אחרת: ילד בבית הספר אף העובד שרוצה להתקבל למקום עבודה, או עובד
שעובד במקום עבודה וגשלח על ידי ההנהלה אל פסיכולוג של המפעל לשם בדיקה - האם הוא
הופך להיות לקוח? הלקוח הוא המפעל ולא האדם.

ש. נעמן: הלקוח מתייחס לא אל האדם. אנחנו התכוונו
ללקוח של העובד הסוציאלי.

מ. ידין: לקוח זה האדם עצמו. אמנם הוא נשלח על ידי
המנהל. הוא הביע הסכמתו. ברגע שהביע

הסכמתו, הוא מסכים להעברת המידע.

י. בארי: לשם טיפול באדם. זה עדיין איננו עונה על
השאלה. אלא אם כן נצליח להכניס לסעיף (2)

שמבחינת יחסי עובד ומעביד תפקידו של הפסיכולוג לדווח מה הוא מוצא.

י. אליאסוף: קיימת רשות כדין במסגרת היחסים הכוללים.

טנה שפניץ: אם אני אינני מעונינת שהפסיכולוג ימסור
למפעל, אני יכולה להתפטר.

היו"ר ח. גרוסמן: מה שמעותו של סעיף 6? לדעתי זה לא נוגע
ליחסים בין עובד ומעביד. אם מעביד מבקש

חוות דעת של פסיכולוג על איש שהוא רוצה לקבל לעבודה, רוצה האיש - בבקשה, איננו
רוצה-זכותו. הוא לא חייב. בודי המעביד להחליט אם הוא רוצה לקבל אותו לעבודה או
לא.

י. בארי: לפעמים הוא לא ימסור לאדם אלא רק למעביד.

היו"ר ח. גרוסמן: לא, הוא צריך את הסכמתו. אדם איננו חפץ.
מעביד איננו יכול להזמין חוות דעת פסיכולוגית

על אדם שאיננו רוצה בזה.

אם אדם ילך, המעביד יגיד: אינני מקבל אותך.

י. בארי:

מה שמעותו של סעיף (2)? כל היתר מתקבל על הדעת, אלא אם משהו יערער עליהם.

היו"ר ח. גרוסמן:

לפי חוק שירות הבטחון התקין שר הבטחון תקנה, לפיה פסיכולוג חייב לגלות מידע

ש. נעמן:

מסוים לגבי יוצא צבא או מי שמיועד להיות בצבא. זה נקרא חובה כדין.

אם הצבא יפנה לפסיכולוג של בית ספר?

י. בארי:

לפי החוק הזה הוא לא יוכל לתת.

היו"ר ח. גרוסמן:

לפי חוק שירות הבטחון הוא כן חייב, כי זו חובה כדין.

ש. נעמן:

מה אומר סעיף 2? מי יכול לצוות עק המורה או הפסיכולוג של בית ספר למסור מידע?

היו"ר ח. גרוסמן:

על ידי חוק הכנסת או תקנה.

ש. נעמן:

לגבי הצבא זה מעוגן בחוק. החוק מלווה אותו עד הצבא.

מ. ידיד:

הגילוי ייעשה בכתב או בעל-פה?

י. אליאסוף:

בדרך כלל בכתב.

ד"ר מילר:

אנחנו סיימנו. נמשיך ביום ראשון.

היו"ר ח. גרוסמן:

הישיבה ננעלה בשעה 14.10